

**LIETUVOS RESPUBLIKOS LOTERIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1661 PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS LOTERIJŲ IR LOŠIMŲ MOKESČIO
ĮSTATYMO NR. IX-326 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-172 1 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo Nr. IX-1661 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, I prioriteto „Darni, atsakinga ir sveika visuomenė“ 1.4 krypties „Visuomenės sveikatos stiprinimas“ 1.4.2 papunktyje numatyto darbo „Pagalbos teikimas turintiems žalingų įpročių asmenims, psichoaktyviųjų medžiagų (tarp jų – alkoholio) pasiūlos ir paklausos mažinimas“ 9 dalį, kurioje numatyta parengti Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo pataisas, numatančias loterijų reklamos reikalavimų griežtinimą, loterijų žaidėjų amžiaus apribojimus, reikalavimus, taikomus loterijų bilietams, ir kita.

Įstatymo projekto tikslas – stiprinti loterijų žaidėjų apsaugą ir užtikrinti skaidrų loterijų veiklos vykdymą.

Siekiant teisinio nuoseklumo ir atsižvelgiant į tai, kad Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“, 15 punkte nustatyta, kad ūkio subjekto teisė vykdyti tam tikrą veiklą gali būti ribojama tik įstatymu, tai yra reikalavimas turėti licenciją, licencijos išdavimo sąlygos, licencijuojamos veiklos sąlygos (tarp jų licencijos turėtojų teisės ir pareigos), atsisakymo išduoti licenciją, licencijos galiojimo sustabdymo, licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimo ir licencijos galiojimo panaikinimo pagrindai gali būti nustatomi tik įstatymu, kartu siūloma įstatymu reglamentuoti licencijos organizuoti loterijas (toliau – licencija) išdavimo, patikslinimo, atsisakymo išduoti licenciją, įspėjimo apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą, įspėjimo apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą panaikinimo, licencijos galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo sąlygas ir tvarką.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymu, labdara arba parama yra labdaros arba paramos teikėjų savanoriškas ir neatlygintinas labdaros arba paramos dalykų teikimas įstatyme nurodytiems labdaros arba paramos gavėjams. Siekiant skaidresnio ir aiškesnio iš loterijų surinktų pajamų paskirstymo ir panaudojimo, atsižvelgiant į Įstatymo projekte nustatytą imperatyvų reikalavimą 8 procentus nominaliosios išplatintų loterijos bilietų vertės skirti labdarai arba paramai, kartu su Įstatymo projektu teikiami Lietuvos Respublikos loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) ir Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorius – Sigitas Mitkus, tel. 239 0070) Draudimo veiklos skyriaus (vedėja – Lolita Šumskaitė, tel. 239 0180, el. paštas lolita.sumskaite@finmin.lt) vyr. specialistė Lina Kliukienė (tel. 219 4480, el. paštas lina.kliukiene@finmin.lt) ir Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Teisėkūros, personalo ir bendrųjų reikalų skyriaus (vedėjas – Arnoldas Dilba, tel. 233 6246, el. paštas arnoldas.dilba@lpt.lt) vyr. specialistė Živilė Babrauskaitė (tel. 233 6246, el. paštas zivile.babrauskaite@lpt.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Įstatymo projekte aptariamus klausimus šiuo metu reglamentuoja Loterijų įstatymas, priimtas 2003 m. liepos 1 d. Loterijų įstatymas yra pagrindinis loterijas reglamentuojantis teisės aktas, kurio paskirtis – nustatyti loterijų veiklos vykdymo sąlygas ir tvarką Lietuvos Respublikoje. Įstatymas įtvirtina dvi pagrindines loterijų rūšis pagal jų organizavimo mastą – didžiąsias loterijas (jos organizuojamos ir loterijų bilietai platinami visoje šalyje, o nominalioji išplatintų loterijos biletų vertė ir skaičius neribojami) ir mažąsias loterijas (jos organizuojamos įvairių renginių metu, išplatintų loterijos biletų nominalioji vertė neviršija 30 000 eurų). Pagal žaidimo pobūdį loterijos skirstomos į skaitmenines, momentines, klasikines ir sportines. Pagal naudojamą biletų platinimo, duomenų apdorojimo ir loterijos laimėjimų išmokėjimo technologiją loterijos skirstomos į tiesioginio ryšio kompiuterines loterijas, netiesioginio ryšio loterijas, telefono ryšio loterijas ir interneto ryšio loterijas. Loterijų įstatyme numatytos dviejų rūšių licencijos – licencijos organizuoti didžiąsias loterijas ir licencijos organizuoti mažąsias loterijas. Didžiųjų loterijų priežiūrą atlieka Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Priežiūros tarnyba), o mažųjų loterijų – vietos savivaldos vykdomoji institucija, kurios teritorijoje organizuojamos mažosios loterijos. Licencijas organizuoti didžiąsias loterijas išduoda Priežiūros tarnyba, o mažąsias – savivaldybės, kurios teritorijoje numatoma organizuoti loterijas, vykdomoji institucija. Galiojančiame Lietuvos Respublikos loterijų ir lošimų mokesčio įstatyme nustatyta, kad juridinių asmenų, organizuojančių didžiąsias loterijas, sumokėtas loterijų ir lošimų mokestis įskaitomas į valstybės biudžetą, o juridinių asmenų, organizuojančių mažąsias loterijas, – į tos savivaldybės, kuri išdavė licenciją rengti mažąją loteriją, biudžetą. Šiuo metu Loterijų įstatyme nustatyta loterijos sąvoka netiksliai apibrėžia loteriją, nereglamentuoti loterijos įrenginių naudojimo klausimai, loterijų žaidėjų amžius, loterijų licencijavimo sąlygos ir tvarka reglamentuota Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, o ne įstatymu.

Loterijų įstatyme nustatyta, kad loterijų organizatoriai 8 procentus nominaliosios išplatintų loterijos biletų vertės privalo skirti labdarai arba paramai. Labdaros ir paramos įstatyme nustatytiems labdaros arba paramos gavėjams. Be to, pagal Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymą loterijų organizatoriai į valstybės arba savivaldybės biudžetą (priklausomai nuo to, ar tai didžioji ar mažoji loterija) privalo sumokėti 5 proc. mokesčio tarifo nuo loterijų ir lošimų mokesčio bazės (nominaliosios išplatintų loterijos biletų vertės). Toks loterijų apmokestinimas buvo pasirinktas siekiant, kad dalis už loterijų organizavimą gautų lėšų būtų paskirstyta ne per biudžetą, o būtų tiesiogiai panaudota geriams tikslams, tai yra pasiektų Labdaros ir paramos įstatyme nustatytus labdaros arba paramos gavėjus (2018 m. didžiąsias loterijas organizuojančios bendrovės labdarai arba paramai skyrė 8,41 mln. eurų). Pažymėtina, kad daugelyje Europos Sąjungos ir kitų užsienio valstybių dalis iš loterijų organizavimo gaunamų lėšų skiriama geriams tikslams, pavyzdžiui, sportui arba kultūrai finansuoti.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2015 m. gegužės 29 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VA-P-60-4-9 „Lošimų ir didžiųjų loterijų organizavimo valstybinė priežiūra“ pažymėjo, kad pagal Loterijų įstatymą skiriama parama kontroliuojama tik iš dalies, trūksta paramos kontrolės priemonių, užtikrinančių, kad loterijų organizatoriai paramą teiktų nustatytu laiku ir reikiamo dydžio, be to, loterijų organizatorių pagal Loterijų įstatymą skiriamos paramos teikimas kelia abejonių dėl skaidrumo.

Pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos dar 2010 m. pateiktą informaciją, atlikdama loterijas organizuojančių bendrovių mokesčių mokėjimo kontrolę dėl 8 procentų nominaliosios išplatintų loterijos biletų vertės skyrimo paramai, Valstybinė mokesčių inspekcija nustatė, kad tokia minėtų bendrovių apmokestinimo tvarka sudaro sąlygas sumažinti pelno mokestį, pelno nesiekiančias organizacijas panaudoti minėtų bendrovių lėšoms išgryninti ir gautą paramą panaudoti ne Labdaros ir paramos įstatymo nustatytiems tikslams įgyvendinti, todėl egzistuoja mokesčių nesurinkimo rizika. Pagal Priežiūros tarnybos pateiktą informaciją buvo nustatyta atvejų, kai paramai buvo perduodami dešimties ir daugiau metų senumo automobiliai, įvertinus juos įsigijimo kaina, parama buvo suteikta neišplatintais loterijos biletais, paramai buvo perduodama loterijas reklamuojanti atributika (striukės, lietsargiai), įvertinus suteiktą paramą šios atributikos pagaminimo kaina. Be to, Labdaros ir paramos įstatymo 1 straipsnyje nurodyta, kad šis įstatymas nustato labdaros ir paramos teikimą ir gavimą, jų teikimo ir gavimo tikslus, teikėjus ir gavėjus,

labdaros ir paramos teikimo ir gavimo kontrolę bei apskaitą, kai labdaros ir (arba) paramos tiekėjai ir (arba) gavėjai naudojami įstatymų nustatytais mokesčių ir maitų lengvatomis. Pagal Loterijų įstatymą privalomai teikiama parama nėra savanoriškas paramos suteikimas, todėl apmokestinamųjų vienetų privalomo dydžio paramai skirtingoms sumoms netaikomos Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (28 straipsnio 4 dalis) paramai numatytos lengvatos. Pagal galiojančią apmokestinimo pelno mokesčiu tvarką Loterijų įstatymo nustatyta tvarka pinigines ir daiktines loterijas rengiančių apmokestinamųjų vienetų privalomai skiriama parama yra laikoma privalomomis įmokomis.

Pažymėtina, kad pagal galiojančius teisės aktus loterijų organizatoriai neprivalo teikti informacijos apie Loterijų įstatymo 7 straipsnyje nustatytą privalomą paramos teikimą, o Valstybinė mokesčių inspekcija neturi galimybės vykdyti pagal Loterijų įstatymą teikiamos paramos teikimo, gavimo ir naudojimo kontrolės.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte patikslinama loterijos, loterijos laimėjimų fondo sąvokos, be to, Įstatymo projektas papildytas naujomis sąvokomis: loterijos laimėjimas, loterijos įrenginys.

Tiksliai apibrėžus loterijos požymius bus pašalintos teisinio reglamentavimo spragos ir bus sudaryta galimybė nustatyti, ar prie loterijų priskirtini internetu, telefonu, paštu ir kitais būdais organizuojami prekybiniai, reklaminiai, organizuojami rinkodaros tikslais ir kitokių rūšių žaidimai (akcijos, renginiai, konkursai), kurie grindžiami rizika, atsitiktinumu ir (ar) loterijos žaidėjo gebėjimais, strategija ir kuriuose laimimi piniginiai ar daiktiniai laimėjimai. Apibrėžus loterijos laimėjimą, bus aiškiai nustatyta, ką loterijos žaidėjas galės laimėti – pinigų sumą, daiktinį laimėjimą arba neatlyginamai suteikiamą paslaugą. Apibrėžus loterijos įrenginio požymius, priežiūros institucija turės teisę nustatyti, ar šiuo metu loterijų organizatorių naudojami įrenginiai atitinka Įstatymo projekte nustatytus loterijos įrenginio požymius ir jiems keliamus reikalavimus.

Teisė teikti loterijų paslaugas. Pagal šiuo metu galiojančią Loterijų įstatymą didžiąsias loterijas turi teisę organizuoti tik Lietuvos Respublikos įmonės ir juridiniai asmenys, užsienio įmonės, įregistravusios filialą, veikiančios Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, atitinkančios Loterijų įstatymo reikalavimus ir gavusios licenciją organizuoti didžiąsias loterijas, o mažąsias loterijas – Lietuvos Respublikos juridiniai asmenys ir užsienio juridiniai asmenys, įregistravę filialą, veikiantys Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, atitinkantys Loterijų įstatymo reikalavimus ir gavę licenciją organizuoti mažąsias loterijas. Priežiūros tarnybos duomenimis, 2018 m. didžiąsias loterijas organizavo 8 bendrovės (7 iš jų – uždarnosios akcinės bendrovės). Licencijų informacinės sistemos duomenimis, Lietuvoje 2 uždarosioms akcinėms bendrovėms yra išduotos licencijos organizuoti mažąsias loterijas.

Įstatymo projektu siūloma Lietuvos Respublikos teritorijoje loterijų veikla leisti verstis bendrovėms – Lietuvos Respublikoje įsteigtiems juridiniams asmenims, taip pat ir kitoje valstybėje narėje pagal šios valstybės teisės aktus įsteigto bet kokios teisinės formos juridinio asmens ar organizacijos, neturinčios juridinio asmens teisių, kuriai toje valstybėje narėje suteikta teisė vykdyti loterijų veiklą, filialams, ir atliekantiems visas juridinio asmens funkcijas ar dalį jų, nustatyta tvarka gavusiems didžiųjų arba mažųjų loterijų veiklos licencijas. Atkreiptinas dėmesys, kad ir kitose valstybėse narėse loterijų organizavimo veikla gali užsiimti tik tam tikri juridiniai asmenys, nes tai yra griežtai reglamentuojama licencijuojama veiklos rūšis.

Loterijų žaidėjų amžiaus ir kiti reikalavimai. Įstatymo projektu siūloma neišmokėti laimėjimo asmenims, kuriems nėra sukakę 16 metų. Pažymėtina, kad kitose Europos Sąjungos valstybėse nustatyti griežtesni loterijų žaidėjų amžiaus ribojimai: pavyzdžiui, Estijoje ir Didžiojoje Britanijoje loterijose gali dalyvauti asmenys, kuriems yra sukakę 16 metų, kitose valstybėse, tokiose kaip Belgija, Čekija, Lenkija, Olandija, Šveicarija, Švedija, Portugalija, Vokietija ir kt., dalyvauti loterijose leidžiama nuo 18 metų. Įvertinus tai, kad loterijos yra žaidimai, pramoga, laisvalaikio praleidimo forma, Įstatymo projekte nustatyta, kad loterijoje gali dalyvauti tik fiziniai asmenys. Taip pat Įstatymo projektu siūloma interneto ryšiu loterijose dalyvaujantiems loterijos žaidėjams sudaryti galimybę prisijungus prie loterijos žaidėjo sąskaitos loterijų organizatoriui pateikti prašymą

riboti didžiausią pinigų sumą, kurią loterijos žaidėjas gali išleisti loterijos bilietais per mėnesį, ir (arba) nusistatyti paros laiko limitą, kuriam suėjus loterijos žaidėjui turės būti nutraukta galimybė dalyvauti loterijose. Siekiant, kad siūlomos priemonės būtų efektyvios, pakeisti prašyme nurodytus pageidavimus loterijos žaidėjas galės ne anksčiau kaip praėjus mėnesiui nuo prašymo pateikimo dienos. Loterijų organizatorius privalės užtikrinti loterijos žaidėjo pasirinktų apribojimų įgyvendinimą.

Loterijų rūšys. Loterijų organizatoriai rengdami loterijų taisyklių projektus privalo įvertinti ketinamos organizuoti loterijos pobūdį, ją priskirti atitinkamai loterijai ir nustatyti loterijos bilieto kainą. Kadangi loterijų skirstymas pagal žaidimo pobūdį ir loterijos bilieto kainos nustatymo tvarka nedaro įtakos loterijų žaidėjų interesams ar loterijos laimėjimo dydžiui, Įstatymo projektu siūloma atsisakyti klasikinės loterijos ir palikti tris loterijų rūšis – tiražinę, momentinę ir sportinę. Siūlomas loterijų skirstymas supaprastins žaidimo priskyrimą konkrečiai loterijų rūšiai. Taip pat Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad loterijų organizatorius gali platinti skirtingų kainų loterijos bilietus.

Prievolė 8 procentus nominaliosios išplatintų loterijos bilietų vertės skirti paramai. Siekiant skaidresnio loterijų organizatorių 8 procentų nominaliosios išplatintų loterijos bilietų vertės privalomai skiriamos paramos paskirstymo ir panaudojimo, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad paramos dalyku gali būti tik pinigai. Taip pat siūloma nustatyti, kokia tvarka vadovaudamiesi ir kam loterijų organizatoriai turi teikti ataskaitas apie suteiktą paramą, o paramos gavėjai – apie gautą paramą. Atitinkamai Įstatymo projektu Nr. 3 siūloma papildyti Labdaros ir paramos įstatymo 1 straipsnį, nustatant jame, kad šio įstatymo nuostatos dėl paramos teikimo ir gavimo apskaitos taikomos ir tada, kai parama teikiama ir (arba) gaunama Loterijų įstatymo nustatyta tvarka. Taip pat, siekiant didesnio paramos panaudojimo skaidrumo, Įstatymo projektu siūloma nustatyti paramos gavėjui pareigą atlikti nepriklausomą auditą ir audito išvadą skelbti viešai, jeigu gaunama parama viršija 10 000 eurų per metus. Manytina, kad siūloma nustatyti metinė gaunamos paramos suma, kurią pasiekus būtų taikomas papildomas kontrolės mechanizmas, yra pakankama, kad būtų ženkliai ir tikslingai prisidedama prie gerųjų tikslų siekimo atitinkamoje veiklos srityje, ir nekuria nepagrįstų administracinių kaštų tiems paramos gavėjams, kurių metinė gaunamos paramos suma nėra didelė.

Atsižvelgiant į Labdaros ir paramos įstatymo 5 straipsnio nuostatą, kad labdara pagal šį įstatymą pripažįstama, kai ją teikia tik Lietuvos Respublikoje registruoti labdaros ir paramos fondai, asociacijos, viešosios įstaigos, religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriai (padaliniai), jeigu labdaros teikimas numatytas jų įstatuose arba religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų kanonuose, statutuose ir kitose normose bei veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir jeigu jie pagal šio įstatymo nuostatas turi teisę gauti paramą, Įstatymo projektu siūloma atsisakyti privalomo reikalavimo 8 procentus nominaliosios išplatintų loterijos bilietų vertės skirti labdarai. Tuo atveju, jeigu loterijų organizatoriai norės, kad jų lėšos būtų panaudotos labdarai teikti, jie galės 8 procentus nominaliosios išplatintų loterijos bilietų vertės skirti paramos gavėjams – labdaros ir paramos fondams.

Reikalavimai loterijų organizatoriams. Loterijų organizavimas – specifinė veikla, kuriai taikomas specialus valstybinis teisinis reglamentavimas, todėl Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad šia veikla verstis gali tik finansiškai patikimi, nepriekaištingos reputacijos reikalavimus atitinkantys asmenys. Kad būtų užtikrintas loterijų veiklos skaidrumas ir sąžiningumas, loterijas gali organizuoti tik tie subjektai, kuriuos priežiūros institucija gali aiškiai identifikuoti ir teisinėmis priemonėmis patikrinti informaciją apie ketinančios organizuoti loterijas arba organizuojančios loterijas bendrovės dalyvius, stebėtojų tarybos, valdybos narius, vadovus, jų pavaduotojus, vyriausiąjį buhalterį (buhalterį) arba kitus asmenis, galinčius tvarkyti įmonės buhalterinę apskaitą pagal Buhalterinės apskaitos įstatymą, bendrovę kontroliuojančius fizinius ir juridinius asmenis ir jų atitiktį nepriekaištingos reputacijos reikalavimams.

Siekiant užtikrinti efektyvią loterijų organizatorių finansinės veiklos priežiūrą ir kontrolę, t. y. kad loterijų organizatoriai būtų pajėgūs įvykdyti sutartinius įsipareigojimus loterijų žaidėjams, o turimų lėšų nenaudotų kitais, ne su loterijų organizavimu susijusiais, tikslais, Įstatymo projektu siūloma nustatyti jiems draudimą užtikrinti kitų asmenų (fizinių ar juridinių) bet kokių prievolių įvykdymą ir teikti kitiems asmenims paskolas, taip pat draudimą didžiosios loterijos organizatoriui

verstis kita ūkine ar komercine veikla, išskyrus veiklą, susijusią su loterijos bilietų platinimu (sudaryti sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis dėl loterijos bilietų platinimo). Įstatymo projekto nuostata drausti didžiosios loterijos organizatoriui būti kitų juridinių asmenų dalyviu siekiama, kad didžiosios loterijos organizatorius, būdamas kitų juridinių asmenų dalyviu, kurie už šio juridinio asmens prievolės atsako savo turtu, nenaudotų lėšų, skirtų loterijoms organizuoti.

Pagal Įstatymo projektu siūlomą naują teisinį reglamentavimą loterijų organizatorius ir bilietų platintojai privalės užtikrinti, kad laimėjimai nebūtų išmokami asmenims, jaunesniems kaip 16 metų. Loterijos bilietų pardavėjai iš ketinančio atsiimti laimėjimą asmens privalės reikalauti pateikti asmens amžių liudijantį dokumentą kilus abejonei, kad asmuo yra jaunesnis negu 16 metų. Jeigu toks asmuo nepateiks jo amžių liudijančio dokumento, loterijos bilietų pardavėjai privalės atsisakyti išduoti jam laimėjimą.

Įstatymo projektu siūloma drausti eksploatuoti savitarnos įrenginius, sukurtus ar specialiai pritaikytus identifikacijos įrašams parduoti savitarnos būdu, kai loterijos žaidėjas už bilietus sumoka grynaisiais pinigais ar žetonais (grynųjų pinigų pakaitalais) per savitarnos įrenginį, žaidimo rezultatą paskelbia savitarnos įrenginys ir loterijos laimėjimas išmokamas per savitarnos įrenginį grynaisiais pinigais arba žetonais (grynųjų pinigų pakaitalais), nes tokie įrenginiai savo esme yra panašūs į lošimo automatus.

Reikalavimai loterijų bilietams. Šiuo metu nenustatyti reikalavimai, taikomi loterijos bilietų išvaizdai ir loterijų pavadinimams, todėl loterijų organizatoriai dažnai loterijas pavadiną lošimų pavadinimais, tokiais kaip bingo, pokeris, ruletė. Be to, ant loterijų bilietų vaizduojami lošimų įrenginiai, pavyzdžiui, ruletė. Siekiant atriboti loterijas nuo lošimų, Įstatymo projektu siūloma visų formų loterijų bilietuose drausti naudoti su Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatyme nurodytų rūšių azartiniais lošimais, lošimo vietomis ir (ar) lošimo įrenginiais susijusius vaizdus. Taip pat numatytas draudimas loterijų pavadinimuose vartoti Azartinių lošimų įstatyme nurodytų rūšių azartinių lošimų, lošimo vietų ir (ar) lošimo įrenginių pavadinimus.

Reikalavimai loterijų bilietų spausdinimui. Įstatymo projekte nustatyta, kad šio teisės akto paskirtis – užtikrinti sąžiningą ir skaidrų loterijų organizavimą ir loterijų organizatorių įsipareigojimų loterijų žaidėjams vykdymą. Įstatymo projekte nustatyti tikslai gali būti pasiekti tik reglamentuojant visų loterijos organizavimo etapų vykdymo tvarką, tai yra licencijos organizuoti loterijas išdavimo, loterijos taisyklių derinimo, loterijos bilietų spausdinimo ir platinimo, loterijos laimėjimų nustatymo, išmokėjimo ir kitą. Siekiant užtikrinti, kad momentinių loterijų laimėjimų fondo dydis atitiktų Įstatymo projekte nustatytą dydį (ne mažiau kaip 50 procentų parduotų bilietų kainos), kad juose būtų nurodyti visi suderintose loterijos taisyklėse nustatyti loterijos laimėjimai, Įstatymo projekte numatyta, kad momentinės loterijos bilietai galės būti spausdinami tik prieš loterijos bilietų spausdinimą priežiūros institucijai patikrinus ir įvertinus bilietų spausdinimo kontrolės procedūras, kurios leidžia valdyti ir stebėti loterijos bilietų spausdinimo procesą ir užtikrina, kad loterijos bilietai spausdinami laikantis įstatymo nuostatų.

Įvertinus tai, kad loterijų organizatoriams draudžiama verstis kita ūkine komercine veikla, ir tai, kad loterijų organizatoriai bilietus paprastai spausdina ir juos platina dalimis (serijomis), pasirinktas mažesnę administracinę naštą sukeliantis bilietų spausdinimo įvertinimo modelis, tai yra nustatomas vienkartinis spausdinimo procese taikomų kontrolės procedūrų vertinimas nereikalaujant prieš kiekvieną loterijos bilietų spausdinimą pateikti priežiūros institucijai dokumentus ir informaciją, kuriais užtikrinama pakankama bilietų atitiktis įstatymo nustatytiems reikalavimams kontrolė vykstant spausdinimo procesui.

Pažymėtina, kad loterijos laimėjimų dydžiai ir jų skaičiai loterijos bilietuose nustatomi loterijos bilietų spausdinimo metu, todėl tik patikrintų ir patikimų kontrolės procedūrų taikymas šiame procese gali užtikrinti sąžiningą loterijos organizavimą. Priešingu atveju loterijos bilietų laimėjimų nustatymas priklausytų tik nuo loterijos organizatoriaus sąžiningumo.

Reikalavimai loterijos įrenginiams. Didžiąsias loterijas organizuojantys subjektai loterijoms organizuoti nuolat naudoja įvairią įrangą, tačiau galiojantys teisės aktai loterijos įrenginiams reikalavimų nenustato. Siekiant užtikrinti skaidrią ir sąžiningą loterijų organizavimo tvarką, Įstatymo projekte numatyta, kad kiekvieno loterijos įrenginio programinė įranga turi turėti atitiktis vertinimo įstaigos išduotą atitiktis sertifikatą, kuriuo patvirtinama jos atitiktis Loterijų įstatymo ir

Priežiūros tarnybos nustatytiems reikalavimams. Loterijų organizatoriai turi užtikrinti galimybę Priežiūros tarnybai bet kuriuo metu prisijungti prie loterijos įrenginio programinės įrangos. Loterijos įrenginio programinė įranga, turinti atitikties sertifikatą, priežiūros institucijos nustatyta tvarka įrašoma į priežiūros institucijos tvarkomą žurnalą.

Loterijų reklamos ribojimas. Šiuo metu teisės aktai nenustato draudimo reklamuoti loterijas, todėl loterijų organizatoriai gali skelbti bet kokią su loterijų organizavimu susijusią informaciją. Siekiant labiausiai pažeidžiamą visuomenės dalį – nepilnamečius asmenis – apsaugoti nuo galimos neigiamos dalyvavimo loterijose įtakos, Įstatymo projektu siūloma drausti reklamuoti loterijas vaikams ir paaugliams skirtuose renginiuose, spaudos leidiniuose, radijo ir televizijos programose, interneto svetainėse.

Finansinių dokumentų pateikimas priežiūros institucijai. Siekiant vykdyti loterijų organizavimo priežiūrą taip, kad būtų užtikrintas sąžiningas, skaidrus loterijų veiklos vykdymas ir loterijų žaidėjų teisių bei jų teisėtų interesų apsauga, tikslinga nustatyti priemones, kurios užtikrintų visos su loterijų organizavimu susijusios informacijos pateikimą priežiūros institucijai. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte numatyta, kada ir kokius finansinius dokumentus didžiųjų loterijų organizatorius privalės pateikti priežiūros institucijai.

Loterijos pabaigos paskelbimas. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2015 m. gegužės 29 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VA-P-60-4-9 „Lošimų ir didžiųjų loterijų organizavimo valstybinė priežiūra“ pažymėjo, kad teisės aktuose nenustatyta, per kiek laiko loterijų organizatoriai turi užtikrinti reikalavimų loterijų laimėjimų fondams vykdymą. Taip pat pagal galiojančią teisinę reglamentavimą didžiųjų loterijų organizatoriai neįpareigoti informuoti priežiūros instituciją apie loterijų vykdymo pabaigą. Siekiant užtikrinti reikalavimų loterijų laimėjimų fondams vykdymą, tai yra, kad loterijos organizatorius nutrauktų loterijos organizavimą tik išmokėjęs loterijos taisyklėse nustatytą loterijos laimėjimų fondą, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad loterijų organizatorius privalo informuoti priežiūros instituciją apie loterijos organizavimo pabaigą. Jei ketinamos pabaigti loterijos laimėjimų fondas yra mažesnis, nei nustatyta loterijos taisyklėse, loterijų organizatoriui privaloma imtis Įstatymo projekte nustatytų priemonių, užtikrinančių, kad išmokėta loterijos laimėjimų suma ir paramai pervesta suma sudarytų ne mažesnę, nei loterijos taisyklėse nustatyta, loterijos laimėjimų fondą.

Loterijos laimėjimų išmokėjimo užtikrinimas. Įstatymo projektu siūloma nustatyti minimalią pinigų sumą, kurią pagal Priežiūros tarnybos nustatytą tvarką didžiosios loterijos organizatorius turės laikyti kredito įstaigos sąskaitose, bendrovės kasoje ir skirti tik loterijos laimėjimų išmokėjimams (ne mažiau kaip 50 procentų minimalaus reikalaujamo nuosavo kapitalo sumos). Šiuo reikalavimu siekiama užtikrinti, kad loterijų organizatoriai nuo pat loterijų organizavimo pradžios būtų pajėgūs išmokėti didelės vertės loterijos laimėjimus.

Loterijų veiklos licencijavimo sąlygos ir tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad licencijavimo sąlygos ir tvarka turi būti reglamentuoti įstatymu, Įstatymo projektas papildytas nuostatomis, nustatančiomis licencijos išdavimo, patikslinimo, atsisakymo išduoti licenciją, įspėjimo apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą, įspėjimo apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą panaikinimo, licencijos galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo sąlygas ir tvarką, priežiūros institucijos sprendimų priėmimo terminus, taip pat Įstatymo projektu reglamentuotos licencijų turėtojų teisės ir pareigos.

Mažųjų loterijų organizatorių licencijavimo ir veiklos priežiūros funkcijų perdavimas Priežiūros tarnybai. Siekiant optimizuoti priežiūros institucijų darbą ir veiksmingiau naudoti valstybės finansinius ir žmogiškuosius išteklius atliekant loterijų sektoriaus priežiūrą, Įstatymo projektu siūloma savivaldybių atliekamas mažųjų loterijų organizatorių licencijavimo ir veiklos priežiūros funkcijas perduoti Priežiūros tarnybai. Konsoliduojant priežiūros funkcijas susidarys palankios sąlygos sumažinti valstybės išlaidas, bus efektyviau organizuojama didžiųjų ir mažųjų loterijų organizatorių priežiūra. Taip pat nauju teisiniu reglamentavimu siūloma neriboti mažųjų loterijų organizavimo atsižvelgiant į administracinę teritorinę suskirstymą. Atsižvelgiant į siūlomus pakeitimus ir siekiant tarpusavyje suderinti teisės aktų nuostatas, kartu parengtas ir teikiamas Įstatymo projektas Nr. 2.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymų projektai kriminogeninei situacijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Sugriežtinus loterijų reklamos reikalavimus, apribojus loterijų žaidėjų amžių, nustačius reikalavimus loterijų bilietams ir loterijų įrenginiams, gali sumažėti loterijų žaidėjų skaičius, atitinkamai – pajamos iš loterijų organizavimo veiklos.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymo projekte vartojamos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto nuostatomis keliami techniniai reikalavimai įrenginiams, nustatomos paslaugų taisyklės bei kiti reikalavimai, Įstatymo projektas bus notifikuotas Europos Komisijai pagal 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 9 d. nutarimą Nr. 1550 „Dėl Didžiųjų ir mažųjų loterijų licencijavimo taisyklių patvirtinimo“. Taip pat reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“.

Priežiūros tarnyba iki Įstatymo projekto įsigaliojimo turės patvirtinti ar nustatyti:

- loterijos įrenginių reikalavimus;
- didžiųjų loterijų ataskaitų formą ir pateikimo tvarką;
- minimalios pinigų sumos, skirtos tik didžiosios loterijos laimėjimų išmokėjimams, laikymo banko sąskaitose ir bendrovės kasoje tvarką;
- įspėjamųjų užrašų pateikimo loterijos bilietų platinimo vietose, interneto svetainėse ir (ar) telefonu taisykles;
- vertinimo kriterijus, kuriais vadovaudamasi Priežiūros tarnyba vertins, ar bilietų spausdinimo kontrolės procedūros leidžia valdyti ir stebėti loterijos bilietų spausdinimo procesą ir užtikrina, kad loterijos bilietai būtų spausdinami laikantis Loterijų įstatymo ir atitiktų loterijos bilietų apsaugos priemones, aprašytas loterijos taisyklėse.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

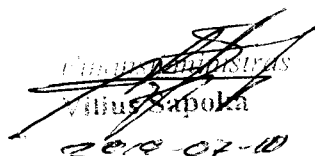
Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „loterija“, „loterijų veikla“, „loterijos tiražas“, „loterijos paslauga“, „loterijos įrenginys“, „loterijos taisyklės“, „loterijos bilietas“, „didžioji loterija“, „mažoji loterija“, „momentinė loterija“, „tiražinė loterija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Vilnius Sapoka
2007-10